

SVO Rentola Essi(STM)

23.11.2017

Asia

Komission ehdotus sosiaaliturvajärjestelmien yhteensovittamisesta annetun asetuksen 883/2004 ja sen täytäntöönpanoasetuksen 987/2009 muuttamisesta

Kokous

Työllisyys-, sosiaalipolitiikka-, terveys- ja kuluttaja-asioiden neuvosto 07.12.2017

U/E/UTP-tunnus

U 22/2017 vp

Käsittelyvaihe ja jatkokäsittelyn aikataulu

Komission ehdotuksen pitkäaikaishoitoetuuksia ja ansionmenetystä korvaavia perhe-etuuksia koskevien ehdotusten osalta puheenjohtaja Viron tavoitteena on osittainen yleisnäkemys neuvostossa 7.12.2017.

Suomen kanta

Suomi voi hyväksyä Viron puheenjohtajakaudella saavutetun osittaisen yleisnäkemysten pitkäaikaishoitoetuuksien ja perhe-etuuksien osalta.

Suomi pitää tärkeänä ehdotuksen käsittelyn etenemistä niin, että kunkin pj-kauden päätteeksi saavutetaan poliittinen yhteisymmärrys. Tämä takaa komission ehdotuksen käsittelyn järjestelmällisen etenemisen muutoinkin tiukassa aikataulussa.

Pääasiallinen sisältö

Pitkäaikaishoitoetuudet (LTC)

Puheenjohtajan ehdotuksen mukaan pitkäaikaishoitoetuudet ovat osa sairaanhoitoetuuksia. Komission alkuperäisessä ehdotuksessa pitkäaikaishoidon etuudet oli erotettu omaksi etussektoriksi. Puheenjohtajan ehdotus pohjautuu pitkällisiin ja kompleksisiin sekä osin hyvin teknisiin keskusteluihin. Ehdotus vastaa jäsenvaltioiden, Suomi mukaan lukien, huoliin siitä ettei ehdotus saa laajentaa koordinaatioasetuksen asiallista soveltamisalaa asetuksen ulkopuolella oleviin sosiaalihuollon etuuksiin. Puheenjohtajan ehdotus pohjautuu *status quon* säilymiseen. Puheenjohtajan ehdotus pyrkii ainoastaan konsolidoimaan asetukseen voimassa olevan LTC-etuuksia koskevan EU-tuomioistuimen oikeuskäytännön.

Puheenjohtajan ehdotuksen LTC etuuksien määritelmä 1 (vb) artiklassa pyrkii vastaamaan komission alkuperäistä ehdotusta paremmin jäsenvaltioiden kansallisten järjestelmien erityispiirteitä. Puheenjohtaja on lisännyt johdantoon uuden luetelmakohdan 24a, jonka tavoitteena on selkeyttää viasta tai vammasta kärsivän henkilön hoivan tarvetta kuvaavaa käsitettä. Määritelmä selkeyttää EU-tuomioistuimen oikeuskäytäntöön nojautuen sitä, mitkä etuudet kuuluvat asetuksen 883/2004 asialliseen soveltamisalaan ja mitkä taas ovat sen ulkopuolella. Uuden johdantokappaleen tavoitteena on vahvistaa *status quon* säilyttämistä.

Komission alkuperäisessä ehdotuksessa asetuksen 883/2004 3 artiklaan ehdotettiin omaa riksiryhmää LTC etuuksille ja III osastoon omaa lukua LTC etuuksille. Komission ehdotuksen mukaan LTC-etuuksiin ehdotettiin kuitenkin sovellettavaksi *mutatis mutandis* sairaus-, äitiys- ja vastaavia isyysetuuksia koskevan luvun määräyksiä. Puheenjohtajan ehdotuksessa LTC etuudet ovat osa sairaus-, äitiys- ja vastaavia isyysetuuksia koskevaa lukua. Puheenjohtajan ehdotuksessa 3 artiklan asiallisessa soveltamisalassa LTC etuudet on lisätty sairausetuuksien rinnalle luetteloon, eikä siis omaksi alakohdakseen.

Puheenjohtajan ehdotuksessa on mukautettu sovellettavaa lainsäädäntöä koskeva II osaston 11 artiklan 2 kohdan loppua siten, että LTC-etuuksien saaminen ei yksinomaan vaikuta sovellettavan lainsäädännön määräytymiseen.

Komission ehdotuksessa olleiden III osaston 1 luvun määräysten mukautusten lisäksi neuvoston sosiaaliasiain työryhmän tarkastelun pohjalta ehdotetaan muutoksia perusasetuksen 19, 20 ja 30 artikloihin sekä vastaavasti täytäntöönpanoasetuksen 25 artiklaan. Puheenjohtaja ehdottaa myös 1 artiklan luontoisetuuksia koskevan määritelmän jakamista erillisiin alakohtiin LTC etuuksien erityispiirteistä johtuen. Ennakoluvallista hoitoon hakeutumista koskevaa 20 artiklaa on mukautettu siten, että yksinomaan LTC-etuuksien hakeminen ei voi olla ennakkoluvallisen hoitoon hakeutumisen peruste.

Puheenjohtaja ehdottaa myös uutta liitettä XII, joka sisältää 33a artiklan 2 kohdan mukaisen poikkeuksen. Tässä liitteessä mainitaan ne jäsenvaltioiden LTC -etuudet, jotka yhteensovitetään jonkin muun III osaston luvun kuin 1 luvun mukaan. Edellytyksenä liitteeseen merkitsemiselle on, että yhteensovittaminen muun luvun mukaan on yleisesti ottaen edullisempaa etuudensaajille. Työryhmässä on oli laaja yhteisnäkemys sille, että näihin etuuksiin sovellettaisiin myös 34 artiklan 1 ja 3 kohtia päällekkäisten etuusoikeuksien estämiseksi. Suomella ei ole etuuksia liitteessä XII.

Puheenjohtaja lisäsi myös uuden alakohdan (3a) 34 artiklaan kahdesta tai useammasta maasta lapsille myönnettävien LTC- etuuksien päällekkäisyyden estämiseksi. Näiden etuuksien päällekkäisyyden estämiseen sovellettaisiin perhe-etuusluvun 68 artiklan 1 kohdan

ensisijaisuusmääräystä. Määräyksen erotusetuuden laskemista koskevaa määräystä ei sovellettaisi kuitenkaan näihin etuuksiin. Suomen alle 16-vuotiaan vammaistuki olisi tällainen 34 artiklan 3a kohdan tarkoittama etuus.

Puheenjohtajan ehdotus sisältää myös komission ehdotuksen 32 artiklan 3 kohdan, jossa säädetään ensisijaisuussäännöistä niitä tilanteita varten, jossa perheenjäsenellä on päällekkäinen johdettu oikeus luontoisetuuksiin kahdesta tai useammasta jäsenvaltiosta.

Sosiaaliturvan yhteensovittamisen hallintotoimikunta tulee 33a artiklan 2 kohdan mukaan laatimaan luettelon 1 (vb) artiklan määritelmän mukaisista jäsenvaltioiden LTC - etuuksista. Luettelossa eritellään luontoisetuuksina ja rahaetuuksina myönnettävät etuudet sekä myös hoivan antajalle myönnettävät etuudet.

Puheenjohtajan ehdotuksessa vastaavat mukautukset on tehty täytäntöönpanoasetukseen. Täytäntöönpanoasetuksen 87 artiklan 6 kohtaa ehdotetaan muutettavaksi siten, että kun jäsenvaltio pyytää lääkärintarkastusta toiselta jäsenvaltiolta, se ei voi laskuttaa tästä, jos se myös itse hyödyntää lääkärintarkastusta oman lainsäädäntönsä mukaisen etuuden myöntämiseksi.

Perhe-etuudet

Komission ehdotuksen mukaan lasten hoidon ajalta ansionmenetystä korvaavia perhe-etuuksia tulisi käsitellä yksilöllisinä oikeuksina, eikä niihin olisi johdettuja oikeuksia. Lisäksi komission ehdotuksessa jäsenvaltio voi vapaaehtoisesti maksaa nämä etuudet täytenä. Puheenjohtajan ehdotuksessa on komission ehdotusta ansionmenetystä korvaavien etuuksien osalta mukautettu 68b artiklan 1 kohtaa ja siihen liittyvää johdannon 35 a luetelmakohtaa neuvoston työryhmän perinpohjaisten keskusteluiden pohjalta. Puheenjohtajan mukautuksen tavoitteena on kattaa tässä kohdassa myös yksilölliset lasten hoidon ajalta myös ei-työssä oleville vanhemmille myönnettävät etuudet, jotka eivät voi lapsen hoidon vuoksi ottaa vastaan työtä.

Jäsenvaltioiden pyynnöstä puheenjohtaja on huomionnut myös EU-tuomioistuimen ratkaisun C-347/12 Wiering. Puheenjohtaja ehdottaa, että erotusetuuden laskemiseksi huomioidaan vain samanlaiset etuudet. Jäsenvaltioiden erilaisten perhe-etuuksien huomioimiseksi neuvoston sosiaaliasiain työryhmä päätyi tekemään eron kahden eri perhe-etuuskategorian välillä. Perusasetuksen 68b artiklan 1 kohdan mukaan luetteloidaan uuden XIII liitteen 1 kohdassa tällaiset yksilölliset lasten hoidon ajalta ansionmenetystä korvaavat perhe-etuudet. Suomi ilmoittaa luettelossa vanhempainrahan. Liitteen XIII 2 osassa on mainittuna ne jäsenvaltiot, jotka myöntävät nämä etuudet täytenä. Suomi on tässä luettelossa.

EU:n oikeuden mukainen oikeusperusta/päätöksentekomenettely

SEUT 48 artikla sosiaaliturvajärjestelmien yhteensovittaminen työntekijöiden vapaan liikkuvuuden toteuttamiseksi. Ehdotukset käsitellään tavallisessa lainsäätämisyksessä ja neuvostossa hyväksymisestä päätetään määräenemmistöllä.

Käsittely Euroopan parlamentissa

Kansallinen valmistelu

Jaosto 27

Eduskuntakäsittely

StVL 21/2017 mietintö suurelle valiokunnalle

Kansallinen lainsäädäntö, ml. Ahvenanmaan asema

Taloudelliset vaikutukset

Muut asian käsittelyyn vaikuttavat tekijät

Asiakirjat

KOM (2016) 815, 5950/17 SOC 65, 6876/17 SOC 161, 8154/17 SOC 26, 9200/17 SOC 338, 14013/1/17 REV 1

Laatijan ja muiden käsittelijöiden yhteystiedot

Essi Rentola STM, essi.rentola@stm.fi, +358400601241

EUTORI-tunnus

Liitteet

Viite

Asiasanat

Hoitaa

EK, STM

Tiedoksi
